

γεροντάγρα

— 7 —

γεροντάματα

γεροντάγρα ἡ, ἀμάρτ. γεροδάγρα Κρήτ. (Ἀνατολ. Κίς. Μόδ. κ.ά.) γεροτζάγρα Κρήτ. (Ἀποκόρ.) Γ.Παγκάλ., Λεξ. Κρητ. διαλ. 2, 277.

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άγρα.

1) Ἡ γεροντική καχεξία ἐνθ' ἄν.: *Eidá* 'εις, μωρέ, κ' εἶσαι μαζωμένος; — *Eída* ἄλλο θέλεις νά'χω; γεροδάγρα! Κίς. Γεροδάγρα τὸν ἤπιασε Ἀνατολ. Ἔπιασέ *dōne* ἡ γεροτζάγρα Ἀποκόρ. 2) Ἡ πρόιμος γεροντική ἐμφάνι- σις εἰς νέα ἄτομα παρουσιαζομένη λόγῳ ἀσθενειῶν ἢ κα- κῆς διατροφῆς ἐνθ' ἄν.: *Eútō* τὸ παιδί ἀποῦ 'ταν ἐγεννή- θηκε εἶναι 'τσά. Ἔει γεροδάγρα (ἔει = ἔχει) Κίς. || Γνωμ. Τὸ φαί κάνει λουγρὶ κ' ἡ πείνα γεροτζάγρα (λουγρὶ = παχὺς χοῖρος) Κίς.

γεροντάδικος ἐπίθ. Ἀθ.

Ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ γεροντάδες, πληθ. τοῦ γέροντας, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικός.

Ὁ ἀρμόζων ἢ ὁ ἀνήκων εἰς «γέροντα» (τὸν ἔχοντα τὸν μοναχικὸν βαθμὸν τοῦ «γέροντα»): Γεροντάδικα στασιδία (προοριζόμενα μόνον διὰ τοὺς ἔχοντας τὸν βαθμὸν τοῦ «γέ- ροντα»). Γεροντάδικη διακονία (μερὶς τροφίμων μεγαλυ- τέρα τῆς παρεχομένης εἰς μοναχοὺς κατωτέρου βαθμοῦ): Τοῦ 'δωκε γεροντάδικη διακονία.

γερονταῖς ὁ, ἐνιαχ. γιρουδαῖς Θεσσ. (Κακοπλεύρ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γερο- καὶ τοῦ οὐσ. νταῖς.

Ὁ αὐταρχικὸς καὶ ἀνυπότακτος γέρων. Ἀσμ.

Σαράδα παλληκάρια | κ' ἕνας γιρουδαῖς

μὴ τὴν οὐρμήνεα γέρον | νὰ δένουνι βρουστά
(δένουνι = πηγαίνουν).

γεροντάκης ὁ, Κεφαλλ. κ.ά. — Λεξ. Μπριγκ. γιρουν- τάξ'ς Ἀλόνν. Στερελλ. (Αἰτωλ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άκης.

Γέρων μικρόσωμος ἢ καὶ κανονικοῦ ἀναστήματος κατ' ἔννοιαν θωπευτικὴν ἐνθ' ἄν.: Ἔνας γεροντάκης καθισμένος 'ς τὸ πεζούλι μᾶς ἐτήραε Κεφαλλ. Τ'ν ἰφκίτσα μ' νά 'χ'ς, νὰ γέ'ς γιρουντάξ'ς Ἀλόνν. Αὐτὸς οὐ γιρουντάξ'ς ἔμ'κι πιτσι καὶ κόκκαλα (ἔμ'κι = ἔμεινε) Αἰτωλ. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν. Κέως Κίμωλ. Νάξ. (Τραγ.) Πελοπν. (Κυνουρ. Τσι- τάλ.) Συνών. γεράκι, γεράκος, γεροντάκι, γεροντά- κος, γεροντάρι.

γεροντάκι τό, κοιν. γιρουντάξ' βόρ. ιδιόμ. γεροντάτσι Εὐβ. (Κουρ. Κύμ. Ὁξύλ. κ.ά.) Μεγίστ. Ρόδ. γεροδάκι Ἰθάκ. Λευκ. Τήν. γεροδάτσι Ἀντίπαρ. Κρήτ. Μύκ. Πελοπν. (Ξεχώρ.) γιρουδάξ' Σάμ. 'εροδάκι Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ.ά.).

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -άκι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Γεροντάκος, ὁ βλ. κοιν.: Καλὸ γεροντάκι, τὸ καημέ- νο! κοιν. Ἐγινε ἕνα συμπαθητικὸ γεροντάκι σύνθη. Πέρασ' ἕνα γιρουντάξ' καὶ μᾶς καλ'μέρ'σι βόρ. ιδιόμ. Ἔναι τὰ πρὸ γεροδάκια τοῦ χωριοῦ (οἱ πλέον ἡλικιωμένοι γέροντες) Τήν. Ἐπέρασαν ἑναγ-γεροντάτσιν ἦταν ὁ Χριστὸς Ρόδ. Τσὰ πὺν πααίν-ναμ, βαντήχγει τα ἑναγ-γεροντάτσι αὐτόθ. Οἱ ἀξιοματιτσοὶ μᾶς ἐλέανε γεροδάτσα Ἀντίπαρ. Πῆγνι ἕνα γιρουντάξ' καὶ τοῦ λέει (ἐκ παραμυθ.) Ἀλόνν. Περνᾷ ἀπὸ μὰ daβέρνα τσαὶ βλέπ' δυὸ γεροδάτσια τσ' ἐπίνανε κρασί Μύκ. Τὸ κλήμα τὸ βρήκε ἕνα 'εροδάκι καὶ τό 'φ'τεψε 'ς τὴν αὐλὴ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Οἱ νέοι φεύγ'νι καὶ μέν'νι τὰ γιρουδάκια Σάμ. Εἶδα ἕνα γεροντάκι ξαρωμένο νὰ

κάθεται 'ς τὴ θέση τοῦ καταστηματοῦ Δ.Βουτυρ., Τρι- ανταδύο διηγῆμ., 47 Καλῶς ὠρίσατε εἶπε τὸ γεροντάκι, γελαστὸ καὶ χαρούμενο, σὰ νὰ δεχότανε ἀγαπημένους συγ- γενεῖς ποὺ εἶχε χρόνια νὰ δῇ Π.Νιρβάν., Τὸ ἀγριοπούλ., 52 || Αἰνιγμ.

Ἀπὰ 'ς τὸ βουναράκι | εἶναι ἕνα γεροντάκι,
στέκει μ' ἕνα ποδαράκι | καὶ ζητᾷ ψωμί καὶ ἀλάτι
καὶ φωτιά νὰ πᾶ' νὰ κάτση

(τὸ μανιτάρι) Θήρ. || Ἀσμ.

Ἡ μιὰ θὰ πάρη βασιλιά, ἡ δεύτερη τὸ ρῆγα
κ' ἡ τρίτη-ν ἡ καλύτερη θὰ πάρη γεροδάκι
Λευκ.

Ἡ μιὰ παίρνει τοῦ λουχαγὸ κ' ἡ ἄλλη τοῦ γιουφτάκι
κ' ἡ τρίτη ἡ μικρότερη παίρνει τοῦ γιρουντάκι
Θεσσ. (Συκαμ.)

Πάππου, πάππου γεροντάτσι, | νὰ 'βγῇ τό 'να σου δοντάτσι,
ν' ἀπομείνης μὲ τὸ νάτσι (παιδικ. ἄσμ.) Μεγίστ. Συνών.
γεράκι, γεράκος, γεροντάκης, γεροντάκος, γερο-
ντάρι. 2) Μοναχός, γέρων τὴν ἡλικίαν (πρὸς ἀντιδια-
στολήν ἀπὸ τοῦ «γέροντας», δηλοῦντος βαθμὸν μοναχικὸν)
Ἀθ. 3) Τὸ φυτὸν Ὑοσκύαμος ὁ μέλας (*Hyoscyamus niger*),
τῆς οἰκογενείας τῶν Στρυχνωδῶν (*Solanaceae*), τῆς τά-
ξεως τῶν Σωληνισθῶν (*Tubiflorae*) Σάμ.: Ἄμα καπνι-
στῆς γιρουδάξ', πέφτ'νι ἀπ' τὰ δόδια σ' μ'κρά-μ'κρά σκ'λη-
κάκια Συνών. ἀγριοκαπνός, ἀγριοτούτουνο, ἀρζάκι,
γέροντας, γέρος, γερούλι, γιαιτρός, γλιτζιάς, γλύ-
κυμας, γλοιδαῖς, δίσκυαμος, δαιμοναριά, δοντό-
χορτο, λιτσάρμο, στρουμπάρα, τρέσκυαμος. 3) Εἰ-
δος ἀγρίου χόρτου λαχανοειδομένου, πιθανῶς τὸ φυτὸν Σκόλυ-
μος ὁ Ἰσπανικὸς (*Scolymus hispanicus*), τῆς οἰκογενείας
τῶν Συνθέτων (*Compositae*) Ἰθάκ.: Εἶναι σπουδαῖα τὰ γε-
ροδάκια μὲ ζεστή μαρίδα ἀπ' τὸ τηγάνι μὲ βόλικο λεμόνι.
Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γιρουντάξ' Στερελλ.
(Ἀμφιλοχ.), Γεροντάκια Πελοπν. (Μάν.).

γερονταβλαμπᾶς ὁ, ἀμάρτ. γεροδαγλαβᾶς Θήρ.

Ἐκ τοῦ θέμ. γερο- καὶ τοῦ οὐσ. νταβλαμπᾶς.

Σκωπτικῶς, γέρων νεάζων: Ἀκοῦς ἐκεῖ, ἕνας γεροδα-
γλαβᾶς νὰ μοῦ θέλῃ παντρεῖά;

γεροντάκος ὁ, σύνθη. γεροδάκος Πελοπν. (Γαργαλ.
κ.ά.) γιρουντάκος βόρ. ιδιόμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άκος.

1) Γεροντάκης, ὁ βλ. σύνθη.: Τί σοῦ φταίει ὁ γεροδά-
κος; Δὲ δὸν ἀφίνεις ἡσυχόνε; Πελοπν. (Γαργαλ.) Λέει οὐ
γιρουντάκος, ἰδῶ εἶναι αὐτουνηοῦς τοῦ ἦ'σί. Ἰδῶ θὰ φουν-
τάρης (αὐτουνηοῦς = αὐτῶν ἐκ παραμυθ.) Ἀλόνν. Ἔ τοῦ
δρόμου π' παραίνανι βρῖσκουνι ἕνα γιρουντάκου (ὁμοίως)
Στερελλ. (Χρισ.) Δὲν τοὺν γνώρ'σα, ἄμα τοὺν εἶδα. Ποιὸς
εἶναι αὐτὸς οὐ γιρουντάκος εἶπα μὴ τοῦ νοῦ μ' Ἡπ. (Κου-
κούλ.) Στὴν πόρτα σταθήκανε καὶ δὲν προχωροῦνε. Ὁ γε-
ροντάκος ὁ κακόμοιρος σάν κομποδεμένος (ἐνν. ἦταν) Γ.Ψυ-
χάρ., Ρωμαίικ. Θέατρ., 139 || Ἀσμ.

Σαράντα παλληκάρια κ' ἕνας γιρουντάκος
ἐκατσαν καὶ μιτριόνταν ποιὸς θὰ πάρ' τ' Μαρία
Θράκ. (Σουφλ.). 2) Εἶδος ἀγριοχορτοῦ Θράκ. (Σουφλ.).

γεροντάματα τά, σύνθη. γιρουντάματα βόρ. ιδιόμ.
γεροδάματα Ἀνδρ. Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) Εὐβ. (Βρύσ.)
Θράκ. (Σαρ. Ἐκκλ.) Κρήτ. (Μαλάκ.) Μῆλ. Νάξ. (Δαμαρ.)
Σύμ. Φολέγ. γιρουδάματα Κυδων. Μακεδ. (Βόιον) 'ερο-
δάματα Νάξ. (Ἀπύρανθ.).

